

SAKSFRAMLEGG

Til:
Fakultetsstyret for Det juridiske fakultet

Møtedato:
14.02.2020

Sak:

Forslag om endringer i masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2020/2021

Innstilling til vedtak:

1. Fakultetsstyret godkjenner følgende endringer i eksamensordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap. Endringene skal gjelde fra og med de som starter på masterstudiet studieåret 2020/2021. Justering av lengden på skoleeksamen på 3.- og 4. avdeling skal gjelde fra og med studieåret 2020/2021, også for studenter som allerede er tatt opp på studiet;

1. avdeling: Vurderingsuttrykket på eksamen i emnet *JUR-0500 Examen facultatum jusfaglig variant* (10 studiepoeng) endres fra bokstavkarakterskalaen A-F til bestått/ikke bestått.

2. avdeling: En egen eksamen i faget *rettshistorie* innføres (8 studiepoeng), med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets andre studieår.

3. avdeling: En egen eksamen i *metode og etikk* innføres (15 studiepoeng), med vurderingsuttrykket A-F. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets tredje studieår.

Varigheten på skriftlig skoleeksamen i emnet *JUR-2503 3. avdeling master* (30 studiepoeng) reduseres fra åtte til seks timer.

4. avdeling: En egen eksamen i de *semiobligatoriske fagene retts sosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi* (5 studiepoeng) innføres, med vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått. Eksamen gjennomføres i høstsemesteret på studieprogrammets fjerde studieår.

Varigheten på skriftlig skoleeksamen i emnet *JUR-3004 4. avdeling master* (20 studiepoeng) reduseres fra åtte til seks timer.

2. Fakultetsstyret godkjenner forslag til endringer i *Reglement for Studieutvalget ved Det juridiske fakultet*.
3. Fakultetsstyret godkjenner forslag i fagbeskrivelse for 1. avdeling knyttet til arbeidskrav og eksamen som skal gjelde fra og med studieåret 2020/2021.
4. Fagbeskrivelser for 2.- 4. avdeling, som skal gjelde for studenter som starter på masterprogrammet fra studieåret 2020/2021, skal fastsettes høsten 2020. Dekan får fullmakt til å fastsette mandat og oppnevne arbeidsgrupper bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag til fagbeskrivelser, herunder vurderingsform og eventuelle arbeidskrav til de nye eksamenene som opprettes i vedtakspunkt 1.
5. Fakultetsstyret godkjenner forslag til justeringer i gjeldende studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap. Studieplanen gjelder for studenter som er tatt opp til masterprogrammet før studieåret 2020/2021. Overgangsordninger skal fastsettes slik at studentenes rettigheter ivaretas.
6. Fakultetsstyret godkjenner forslag til ny studieplan for masterprogrammet i rettsvitenskap. Studieplanen skal gjelde for studenter som starter på masterprogrammet fra og med studieåret 2020/2021.

Bakgrunn

Studiemodellen og eksamensordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap har ikke vært gjenstand for omfattende endringer de senere år. En rekke mindre endringer og justeringer av øvings-, prøvings- og undervisningsformer, fagbeskrivelser, pensum, med videre har imidlertid vært gjort. Dekanet ser likevel ikke behov for noen omfattende reform av studiet, og slikt behov er heller ikke meldt fra studenter, ansatte eller avtakerfeltet.

Samtidig er det flere faktorer som gjør det nødvendig å se nærmere på selve eksamensordningen. Masterstudiet har over mange år hatt utfordringer med at studentene avlegger allerede beståtte eksamener på nytt for å prøve å oppnå bedre karakterer. Dette er kostbart og medfører både faglige og praktiske utfordringer. I tillegg er det forstyrrende for studentene i deres studieløp, og kan ha negative ringvirkninger for deres prestasjoner på de enkelte eksamener.

Denne problematikken ble våren 2018 også pekt på av rektorene ved UiT Norges arktiske universitet (UiT), Universitetet i Bergen (UiB) og Universitetet i Oslo (UiO). I et felles brev til dekanene uttrykte rektorene bekymring for karakterpresset og den høye gjentakfrekvensen, og fakultetene ble i fellesskap bedt om å vurdere hva som kan gjøres for å adressere dette. Universitetsledelsen ved UiT har nå fulgt opp denne bestillingen, og bedt fakultetet rapportere spesielt i forhold til om det er satt i gang konkrete tiltak for å dempe karakterpresset, og om vi i likhet med UiO har vurdert å innføre vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått på noen av emnene.¹

---

¹ Rapporteringsfrist 20. mars 2020, arkivref. ePhorte 2019/6033.

Videre ser vi at en sammenligning av karakterfordelingene over år viser at det ved UiT gis en lavere andel av bokstavkarakterene A og B sammenlignet med UiB og UiO. Eksamensordningene ved de to andre juridiske fakultetene er endret, slik at de i nokså stor grad avviker fra den modellen vi har ved UiT. Dette gjelder både prøvingsformer, tidspunkt for eksamen, antall eksamener, hva og hvor mye som prøves i den enkelte eksamen, vurderingsuttrykk, mv.

På denne bakgrunn, og som del av arbeidet med å tilrettelegge for best mulig læringsutbytte og læringsmiljø, har det høsten 2018 og våren 2019 vært arbeidet med mulige endringer av eksamensordningen på masterprogrammet i rettsvitenskap. Det har i denne perioden vært avviklet flere møter med Juridisk studentutvalg (JSU), samt holdt presentasjoner og gjennomført diskusjoner på allmøter med studentene, og fellesmøte med de ansatte. Det har vært sendt ut forslag til alle avdelingslederne, med forespørsel om innspill fra dem og de som underviser på deres avdeling. Fakultetsledelsen har også mottatt innspill fra noen ansatte enkeltvis.

I løpet av denne prosessen har det vært fremmet ulike forslag om endret vurderingsuttrykk, flere eller færre eksamener, andre vurderingsformer, mv. Forslag om en samlet karakter på den enkelte avdeling og karakterer basert på deltakelse på seminar, er også lansert. Det er blitt tydeliggjort at både studenter og ansatte ser klare fordeler med store avsluttende eksamener på slutten av hvert studieår. Det er også enighet om å videreføre varierte vurderingsformer, med hjemmeeksamen, muntlig eksamen og skriftlig skoleeksamen.

Det synes ut fra dette å være bred enighet om at nåværende eksamensmodell i hovedsak skal beholdes, og at det ikke er ønskelig med omfattende omlegginger i form av eksempelvis halvårseksamener, eller økt modularisering i form av mange mindre eksamener gjennom hele studieåret.

Basert på dette arbeidet, samt erfaringsdeling og samarbeid med UiO og UiB, sendte dekanatet den 3. januar d.å. på en siste høringsrunde til alle ansatte og JSU konkrete forslag til justeringer av nåværende eksamensordning. Høringsnotatet med samlet oversikt over forslagene samt hørings svarene, er lagt ved samlet (jf. *vedlegg 1*).

Som programstyre for masterprogrammet i rettsvitenskap og derigjennom rådgivende instans ved forslag om endringer i studieplan, reglementer mv. hvor fakultetsstyret har vedtakskompetanse, er høringsdokumentet og hørings svarene også fremlagt for vurdering i studieutvalget.² Studieutvalget har støttet flere av forslagene, men har også gitt råd om endringer. Saksdokumentene, herunder studieutvalgets vedtak er vedlagt (jf. *vedlegg 2, sak SU 15/20*).

På denne bakgrunn har dekanatet utformet et endelig forslag til endringer av eksamensordning. Forslaget følger i all hovedsak studieutvalgets tilrådinger. Endringene er foreslått å gjelde fra og med de som starter på masterprogrammet studieåret 2020/2021. Endringene på lengden av skoleeksamen på 3.- og 4. avdeling er foreslått å gjelde fra studieåret 2020/2021, også for de som alt er startet på studiet tidligere.

Som del av denne saken det også utarbeidet forslag til *ny* studieplan hvor alle endringsforslagene er tatt inn. Videre er det nødvendig å justere gjeldende studieplan, som fortsatt vil være gjeldende for studenter som allerede er tatt opp til masterprogrammet i rettsvitenskap. Endringene her knytter seg til retting av feil, justering av eksamenslengde og nødvendige justeringer av informasjonen om

---

² Sak SU 16/20 *Forslag om endringer i masterprogram i rettsvitenskap fra og med høsten 2020 – Studieutvalgets vurderinger*, behandlet 31. januar 2020.

praksis - der studentene i ny praksisordning skal utarbeide en praksismappe og delta på seminar, i stedet for å skrive praksisrapport som tidligere.

Fakultetsstyret bes i denne sak om å behandle endelig forslag til endringer av eksamensordning for masterprogrammet i rettsvitenskap. Videre bes fakultetsstyret om å godkjenne justeringer i gjeldende studieplan, samt forslag til ny studieplan. I sammenheng med dette bes fakultetsstyret også om å godkjenne forslag til ny fagbeskrivelse for 1. avdeling og endringer i *Reglement for Studieutvalget ved Det juridiske fakultet*.

Nærmere gjennomgang av endringsforslagene

Forslagene til endringer av eksamensordning er knyttet til den enkelte avdeling, og omfatter 1.-4. avdeling. Det er ikke foreslått endringer i eksamensordningen på 5. avdeling.

Endringene foreslås å tre i kraft gradvis og suksessivt fra og med studentkullet som begynner studieåret 2020/2021. Dette vil redusere til et minimum behovet for overgangsordninger og doble studieløp. Konkret vil da endringene på 1. avdeling gjelde fra og med studieåret 2020/2021, endringene på 2. avdeling vil gjelde fra og med studieåret 2021/2022, endringene på 3. avdeling vil gjelde fra og med studieåret 2022/2023 og endringene på 4. avdeling vil gjelde fra og med studieåret 2023/2024.

Dette gjelder imidlertid *ikke* forslagene som beskrives nedenfor om å redusere varigheten på skoleeksamen fra åtte til seks timer på 3.- og 4. avdeling. Disse endringene foreslås innført allerede fra studieåret 2020/2021. I tillegg til endringene av eksamensordningen, er det som del av fakultetets Fyrtårnprosjekt gjort endringer i den obligatoriske praksisordningen på 4. avdeling. Den nye ordningen ble høsten 2019 gjennomført med stor suksess som en frivillig prøveordning, der ca. 70 % av studentene valgte prøveordningen. Den nye praksisordningen vil nå innføres som en permanent ordning, med eventuelle justeringer basert på evaluering av ordningen inneværende vår. Fakultetsstyret bes på dette grunnlag om å vedta nødvendige justeringer i gjeldende studieplan. Endringsforslagene fremkommer i *vedlegg 3*.

Studenter som blir tatt opp til masterprogrammet i rettsvitenskap fra og med studieåret 2020/2021 skal følge *ny* studieplan hvor alle de endringsforslagene som i denne sak eventuelt vedtas av fakultetsstyret, skal fremgå. Ny studieplan ivaretar kravene til innhold slik disse er fastsatt i UiTs kvalitetssystem for utdanning, men er foreslått endret slik at den er i henhold til UiTs nye studieplan-mal, og samtidig gjøres mer overordnet ved at konkrete angivelser av eksamen og arbeidskrav heller skal fremgå av fag- og emnebeskrivelsene. Endringen foreslås for å tilpasse oss slik øvrige fakulteter har utformet sine studieplaner, og for å gjøre systemet med endringer mindre rigid. Studieplanen vil gi det overordnede rammeverk for studieprogrammet, mens detaljer i større grad vil fremgå av fag- og emnebeskrivelser med større handlingsrom for å kunne endre. Endringen vil især åpne for større muligheter til å prøve ut ulike former for arbeidskrav, uten å måtte operere med mange forskjellige studieplaner, overgangsordninger og forsinket iverksettelse. Forslag til ny studieplan er vedlagt (ny studieplan med spor endringer i vedlegg 4, og forslag til ny studieplan uten spor endringer i *vedlegg 5*).

De foreslåtte endringene ved å ta ut fag- og emnebeskrivelser fra studieplanene, skal likevel ikke medføre endringer av vedtakskompetanse når det gjelder eksamens- og arbeidskrav. Fakultetsstyret bes i denne sak derfor også om å vedta forslag til justeringer i *Reglement for studieutvalget ved Det juridiske fakultet* slik at endringer som omfatter eksamens- og arbeidskrav fortsatt skal vedtas av fakultetsstyret, med studieutvalget som rådgivende organ (jf. *vedlegg 6*).

I det følgende gis en gjennomgang av hva som foreslås av endringer innenfor den enkelte avdeling.

1. avdeling

Endret vurderingsuttrykk på Examen facultatum (ex. fac.)

På 1. avdeling foreslås det å endre vurderingsuttrykket på *ex. fac.*-eksamen fra karakterskalaen A-F til bestått/ikke bestått.

Vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått skal i henhold til forskrift ved eksamener UiT § 36, være et selvstendig vurderingsuttrykk uten sammenheng med den graderte karakterskalaen. Dette er utledet av nærmere retningslinjer for bruk av skalaen bestått/ikke bestått fra henholdsvis Kunnskapsdepartementet og Universitets- og høyskolerådet. Konkret innebærer dette at kravene til å *bestå* skal fremkomme fra læringsutbyttebeskrivelsen, hvor de faglige minimumskravene må være beskrevet klart og presist. De faglige minimumskravene skal også framgå i sensorveiledningen.

Endringen vil medføre at vi i likhet med de juridiske fakultetene i Oslo og Bergen, ikke gir karakterer på 1. semester av masterstudiet. (Det vil imidlertid fortsatt være karakter på *ex. phil.*, noe som er utenfor vår myndighet.) Dette er ett av de felles tiltakene for å minske karakterpress, og fremme fokus på læring. Endringen kan bidra til å minske gjentak av denne eksamen året etter, et gjentak vi har sett har nokså stort omfang og virker svært forstyrrende på arbeidet med fagene på 2. avdeling. At det på vitnemålet til studentene ikke lenger vi fremgå en karakter i dette faget, har trolig få negative konsekvenser. Siden dette er en prøve i metode, svært kort tid inn i studiet, mener vi det med fordel heller kan fremgå at kandidatene har bestått, for å synliggjøre at de har hatt en slik prøve tidlig i studiet. Forslaget har fått bred støtte både fra studentene, avdelingsleder, fagpersoner og studieutvalget.

Det er viktig å presisere at endringen av vurderingsuttrykk ikke på noen måte representerer en nedprioritering av faget, eller at studentene forventes å legge mindre arbeid i det. Tilbud om øvingsoppgave med karaktervurdering bør fortsatt opprettholdes som en del av undervisnings-tilbudet.

Eksamensform eller lengden på eksamen foreslås ikke endret.

Som følge av disse endringsforslagene, bes fakultetsstyret også om å godkjenne endringer i fagbeskrivelsen for 1. avdeling. Dette fordi denne vil gjelde allerede fra og med høsten 2020. Endringene innebærer at eksamenskrav, arbeidskrav og læringsutbyttebeskrivelse er tatt inn i fagbeskrivelsen, i tillegg til at vurderingsuttrykket for *Examen facultatum* er endret fra bokstavkarakterskalaen A-F til bestått/ikke bestått. Studieutvalget har vurdert forslaget til ny fagbeskrivelse, og har gitt prodekan fullmakt til å vedta gjenstående endringspunkter³ avhengig av fakultetsstyrets vedtak i denne sak. Forslag til fagbeskrivelse for 1. avdeling er lagt ved, der endringsforslagene tydelig fremgår (vedlegg 7).

2. avdeling

Egen eksamen i rettshistorie

På 2. avdeling foreslås det å ta ut faget rettshistorie (8 studiepoeng) til egen prøving. Da må det innføres en egen eksamen i faget rettshistorie, gjennomført i høstsemesteret på andre studieår. Følgelig utgår rettshistorie fra det som blir prøvd ved de avsluttende eksamener i vårsemesteret.

---

³ I henhold til fordelingen av vedtakskompetanse mellom fakultetsstyret og studieutvalget.

Målet med dette forslaget er å minske presset på vårens slutteksamener på 2. avdeling ved at ett av fagene tas ut av denne prøvingen. Rettshistoriefaget er det faget som enklest kan skilles ut, grunnet fagets egenart, samt at de øvrige fagene lettere lar seg prøve ved siden av og i sammenheng med hverandre. At rettshistorie er ferdig prøvd når vårsemesteret kommer, vil forhåpentligvis lede til mindre eksamenspress ved at studentene før eksamen kan konsentrere seg om færre fag. Forslaget om egen eksamen i rettshistorie har mottatt bred støtte fra studentene, avdelingslederne og studieutvalget. Underviserne i faget har gitt varierende tilbakemeldinger, men noen av dem støtter en egen eksamen.

Om tiltaket samlet sett gir mindre gjentak og mindre eksamenspress er uvisst, men må prøves. Dersom vi faktisk oppnår at det blir noe redusert press på vårens eksamen, kan det i seg selv bidra til mindre press og mindre gjentak. Det er videre ikke heldig at studenter velger bort rettshistorie, i den tro at det ikke blir «gitt på eksamen i år». Vi ønsker heller at perspektivfaget rettshistorie styrkes ved at *alle* studentene må avlegge eksamen i faget. Både i Oslo og Bergen gjennomføres egen hjemmeeksamen i faget rettshistorie.

Vurderingsuttrykk

Det foreslås at vurderingsuttrykket for eksamen i rettshistorie fastsettes til bestått/ikke bestått. Alternativet som ikke anbefales, er karakterskalaen A-F. Det foreligger gode argumenter for og mot begge løsninger. Ved å benytte karakterskalaen A-F vil studentene få en ekstra bokstavkarakter på vitnemålet, noe som kan være positivt. I tillegg benyttes bokstavkarakter i Oslo og Bergen. Samtidig ville denne ene karakteren skille seg en god del fra de andre, da de øvrige bokstavkarakterene på masterstudiet 1.-4. avdeling, er basert på store eksamener hvor mange fag prøves. En enkeltstående bokstavkarakter i faget rettshistorie vil således bryte med oppbygningen og den helhetlige tanken bak masterstudiet vårt.

Faglærerne har gitt litt ulike tilbakemeldinger. De fremhever imidlertid alle frykten for at bestått/ikke bestått kan medføre en nedprioritering av faget, og at faget blir et «pliktløp» med liten innsats. Samtidig ser de fordeler med bruk av bestått/ikke bestått. De avdelingsansvarlige og andre undervisere har uttrykt bekymring for at bruk av karakterskalaen A-F vil medføre at mange tar eksamen på nytt på 3. avdeling. Dette vil motvirke målet om mindre gjentak, og det vil i tillegg kunne ha negative konsekvenser for undervisnings- og læringsaktiviteter knyttet til 3. avdeling. Dette er en utfordring vi har sett på 2. avdeling, når studentene tar opp *ex. fac.* midt i forvaltningsrettsundervisningen, og vi ønsker ikke at dette skal skje på 3. avdeling. Studentene har også uttrykt bekymring for at egen bokstavkarakter i rettshistorie vil medføre at mange studenter tar opp denne eksamen.

Det kan være fordeler med bruk av karakterskalaen A-F, men bestått/ikke bestått vil være mest i overensstemmelse med det overordnede eksamenssystemet vårt med karakterer for store avsluttende eksamener. I tillegg vil bruken av bestått/ikke bestått best fremme målet om færre gjentak og mindre eksamenspress, og det vil i minst grad lede til forstyrrelser i læringsaktiviteten på 3. avdeling.

Vurderingsform og eventuelle arbeidskrav

Valg av vurderingsform og eventuelt innføring av ytterligere arbeidskrav bør utredes nærmere, innenfor de ytre rammer som fakultetsstyret bestemmer. Det foreslås derfor at fakultetsstyret i denne omgang kun tar stilling til om det skal være egen eksamen i rettshistorie og om vurderingsuttrykket skal være bestått/ikke bestått. Hvilken vurderingsform (hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntlig, kombinasjon) samt om det skal være arbeidskrav, kan fastsettes i

forbindelse med at ny fagbeskrivelse for 2. avdeling skal vedtas høsten 2020. På denne bakgrunn foreslås det at dekan gis fullmakt til å oppnevne og fastsette mandat for en arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag om dette.

3. avdeling

Egen eksamen i metode

På 3. avdeling foreslås det for det første å ta ut faget juridisk metode og etikk (15 studiepoeng) til egen prøving. Da må det innføres egen eksamen i faget metode og etikk, gjennomført i høstsemesteret på tredje studieår. Følgelig utgår den mer teoretiske prøvingen av metode og etikk fra det som blir prøvd ved de avsluttende eksamener i vårsemesteret. Som på alle andre deler av studiet vil likevel metodiske kunnskaper og ferdigheter i tillegg bli prøvd ved alle eksamener på 3. avdeling.

Dersom eksamenspresset på de avsluttende eksamener på 3. avdeling skal forsøkes redusert gjennom å ta ut noe, er det kun etikk og metode som fremstår som et reelt alternativ. De øvrige fagene henger så tett sammen, at det ikke vil være mulig innenfor rammen av vår studie- og eksamensmodell å skille noe ut. I tillegg er etikk og metode på mange måter godt egnet til egen eksamen. Det vil også være en fordel om også kandidatene fra Tromsø har en egen vurdering i metode på vitnemålet, slik de har både i Oslo og Bergen. Å få en egen prøve i metode halvveis inn i studiet, kan videre være med på å løfte studentenes interesse og engasjement i disse sidene av faget, og bidra til økt metodeforståelse, som studentene vil være tjent med i den siste delen av studiet.

Det kan diskuteres om det å skille ut metode til egen prøving vil minske eksamenspresset all den tid studentene alltid vil bli prøvd i metodiske ferdigheter. Siden det her er snakk om en prøve i de mer teoretiske sider av metodefaget, mener vi likevel at eksamenspresset på våren blir redusert. Studentene er da allerede blitt prøvd i teoretiske redegjørelser av ulike rettskilder, rettskildeprinsipper mv., og kan heller fokusere på fordypning i formuesfagene og metodiske ferdigheter i teoretiske og praktiske fremstillinger av disse fagene. Vi vet av erfaring at formuesfagene er krevende for studentene å tilegne seg, og en slik ny ordning vil gi mer samlet tid til læring av disse sentrale fagene i vårsemesteret.

Det er delte meninger blant de faglig ansatte om forslaget. Noen støtter forslaget. Avdelingsleder har med støtte av noen av underviserne på avdelingen uttalt seg negativt om forslaget, og mener at det ikke bør vedtas. Både fordi det er dårlig begrunnet, fordi det ikke innebærer noen arbeidsbesparelse for studentene, og fordi det vil gi eksamensfaglige utfordringer. Studentene har på sin side vært positive til forslaget og JSU fremhever at det kan understreke viktigheten av metodiske ferdigheter og gi et positivt læringsutbytte før vårens eksamener. Studieutvalget støtter forslaget og begrunner det med at en slik prøve kan skjerpe studentenes metodiske bevissthet og at dette kan gi studentene et bedre grunnlag for å tilegne seg kunnskap og ferdigheter i, samt se sammenhengen mellom, de øvrige fagene på avdelingen.

Vurderingsuttrykk

Det foreslås at vurderingsuttrykket i eksamen i etikk og metode fastsettes til bokstavkarakterskalaen A-F. Det er ønskelig at studentene har en særskilt karaktervurdering i metodiske kunnskaper og ferdigheter på vitnemålet. Dersom ex. fac.-karakteren erstattes av bestått/ikke bestått som foreslått i denne saken, er det nødvendig både å sikre en bokstavkaraktervurdering i metode og å sikre at ikke antall bokstavkarakterer på vitnemålet går ned. Det siste er viktig for å ikke øke presset på de

gjenværende bokstavkarakterene. Høringsuttalelsene viser bred støtte til at bokstavkarakterskalaen A-F skal benyttes som vurderingsuttrykk ved en egen prøve i etikk og metode.

En ulempe ved forslaget er at dette er en eksamen som studenter kan komme til å ta opp igjen etterfølgende år. Det er uheldig med tanke på antall gjentak, men kan også ha uheldige følger for de fagene på 4./5. avdeling som studentene skal konsentrere seg om. Disse ulempene bør det tas hensyn til gjennom den tidsmessige plasseringen av eksamen, slik at den i minst mulig grad forstyrrer andre fag, også ved eventuelle gjentak. For øvrig kan det argumenteres for at å arbeide med en eksamen i metode, vil gi et godt læringsutbytte uavhengig av avdeling. Dermed kan det kanskje hevdes at ulempene med gjentak i alle fall vil være noe mindre her enn ellers.

Vurderingsform og eventuelle arbeidskrav

Valg av vurderingsform og eventuelt innføring av arbeidskrav bør utredes nærmere, innenfor de ytre rammer som fakultetsstyret bestemmer. Det foreslås derfor at fakultetsstyret i denne omgang kun tar stilling til om det skal være egen eksamen i etikk og metode, og om vurderingsuttrykket skal være karakterskalaen A-F. Hvilken vurderingsform (hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntlig, kombinasjon) samt om det skal være arbeidskrav i faget, kan fastsettes i forbindelse med at ny emnebeskrivelse for 3. avdeling skal vedtas høsten 2020. Vi foreslår at dekan gis fullmakt til å oppnevne og fastsette mandat for en arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag om dette. Arbeidsgruppen bør i tillegg bes om å vurdere innføring av andre arbeidskrav, slik enkelte faglærere har foreslått i høringene.

Reduksjon av lengden på skoleeksamen fra åtte til seks timer (gjelder både på 3. og 4. avdeling)

Det foreslås at lengden på skoleeksamen på 3. avdeling reduseres fra åtte til seks timers varighet.

Fakultetet har over lang tid mottatt tilbakemeldinger fra mange studenter om at de finner det uforholdsmessig krevende å ha skoleeksamen i åtte timer. Det anføres at dette går ut over prestasjonene deres, og påvirker muligheten til å få vist frem sine kunnskaper og ferdigheter. Dette er tilbakemeldinger som må tas på alvor. Det vises her også til uttalelsene fra JSU om de negative erfaringene og konsekvensene av denne eksamenslengden, og om studenter som gruer seg unødvendig til denne eksamen. Det har over år vært gitt tilbakemeldinger fra studentene om at denne eksamen må bli mindre omfattende, slik at de har mulighet til å lese gjennom egne besvarelser, jobbe grundig med de enkelte spørsmålene og ha tid til nødvendige pauser under veks.

Utfordringen med åtte timers varighet på eksamen, forsterkes av at vi har et økende antall studenter med behov for tilrettelegging på eksamen. Tilretteleggingen gis stort sett i form av ekstra tid til pauser og skrivning, og skal kompensere for de utfordringer studentene måtte ha. Resultatet blir at varigheten på eksamen for disse studentene kan bli ni til ti timer. Dette er ingen heldig situasjon og kan ikke sies å være noe som legger til rette for at studentene skal få en reell mulighet til å få vist frem sine kunnskaper og ferdigheter. Denne gruppen av studenter stilles i realiteten dårligere enn andre studenter, ved at eksamen på grunn av dens lengde blir uforholdsmessig krevende. Fellestjenesten for eksamen ved UiT støtter en reduksjon av eksamenslengden av hensyn til *alle* studentene, av hensyn til de med behov for særlig tilrettelegging, og med tanke på selve eksamensgjennomføringen. Fellestjenesten opplyser også at det er mottatt søknader om alternativ eksamensavvikling for studenter som ikke er i stand til å gjennomføre eksamen i åtte-ti timer. Ingen andre studier ved UiT har per i dag skoleeksamen med varighet på åtte timer ifølge Fellestjenesten. Heller ikke noen av de andre juridiske fakultetene har åtte timers skoleeksamen, da det ble avvirket der for mange år siden. De juridiske fakultetene i Oslo og Bergen har flere skoleeksamener på fire timer, og noen på seks timer.

Studentene har som nevnt uttalt seg meget positivt om å redusere eksamenslengden. En del fagpersoner støtter forslaget og det samme gjør JSU. Avdelingsleder på 3. avdeling og nåværende avdelingsleder på 4. avdeling har, med støtte fra andre fagpersoner, gått mot forslaget. Det anføres her argumenter knyttet til muligheten for å lage gode eksamensoppgaver, verdien av at studentene får flere spørsmål og dermed flere muligheter til å få vist frem sine kunnskaper, og viktigheten av at større deler av pensum kan prøves. Det fremholdes videre at hensynet til studenter med behov for tilrettelegging ikke kan være styrende, men at det viktigste må være å sikre at de som uteksamineres har det minimum av kunnskaper og ferdigheter som trengs for å arbeide som jurist.

Forslaget som i denne sak fremlegges om å redusere eksamenstiden fra åtte til seks timer, er imidlertid ikke styrt av hensynet til studenter med behov for tilrettelegging, men hensynet til disse er likevel noe fakultetet er forpliktet til å vektlegge. Ingen er videre uenig i at det vesentlige er å sikre at kandidatene vi uteksaminerer har de nødvendige kunnskaper og ferdigheter, men dette er fullt mulig å gjøre selv om eksamenstiden reduseres.

Forslaget som her fremlegges om redusert eksamenstid fra åtte til seks timer på skoleeksamen på 3. avdeling og på en av skoleeksamenene på 4. avdeling, foreslås å tre i kraft fra studieåret 2020/2021, også for studenter som allerede er startet på studiet.

Forutsetningen for å redusere eksamenstiden, er selvsagt at eksamensoppgavene reduseres tilsvarende.

4. avdeling

Egen eksamen i de semiobligatoriske fagene, rettssosiologi, komparativ rett eller rettsfilosofi (5 studiepoeng)

På 4. avdeling foreslås det å ta ut de semiobligatoriske fagene (5 studiepoeng) til egen prøving. Da må det innføres egen eksamen i fagene, gjennomført i høstsemesteret på fjerde studieår. Følgelig utgår disse fagene fra det som blir prøvd ved de avsluttende eksamener i vårsemesteret.

For å redusere eksamenspresset i vårsemesteret er det sett etter løsninger hvor noen fag kan tas ut til egen prøving i høstsemesteret. De semiobligatoriske fagene er foreslått, da disse skiller seg fra de øvrige fagene, og fordi de er utfordrende å prøve i den ordinære eksamensavviklingen. Forslaget har fått bred støtte i alle runder og fra alle involverte.

Det har i tillegg vært diskutert å skille ut også samerett til egen eksamen. Dette hadde i første runde bred støtte i fagmiljøet. I siste høringsrunde er det blitt klarlagt at denne støtten ikke foreligger, men at fagpersonene nesten samlet motsetter seg dette forslaget, det samme gjør studieutvalget. Forslaget har fortsatt støtte fra studentene, men det blir likevel ikke fremmet som forslag.

Vurderingsuttrykk

Det foreslås at vurderingsuttrykket for eksamen i de semiobligatoriske fagene fastsettes til bestått/ikke bestått.

Samme argumentasjon som for vurderingsuttrykket for egen eksamen i rettshistorie gjør seg her gjeldende, og det vises til drøftelsen over. Forslaget om bestått/ikke bestått har bred støtte fra alle de berørte.

Vurderingsform og eventuelle arbeidskrav

Valg av vurderingsform og eventuelt innføring av arbeidskrav bør utredes nærmere, innenfor de ytre rammer som fakultetsstyret bestemmer. Det foreslås derfor at fakultetsstyret i denne omgang kun tar stilling til om det skal være egen eksamen i de semiobligatoriske fagene og om vurderingsuttrykket skal være bestått/ikke bestått. Hvilken vurderingsform (hjemmeeksamen, skoleeksamen, muntlig, kombinasjon) samt om det skal være arbeidskrav, kan fastsettes i forbindelse med at ny emnebeskrivelse for 4. avdeling skal vedtas høsten 2020. Det foreslås at dekan gis fullmakt til å oppnevne og fastsette mandat for en arbeidsgruppe bestående av avdelingsleder, en til to fagpersoner og en student, for å utarbeide forslag om dette.

Reduksjon av lengde på skoleeksamen fra åtte til seks timer

Det foreslås at lengden på skoleeksamen på 4. avdeling reduseres fra åtte til seks timers varighet.

Se drøftelsen som gjelder 3. avdeling.

Dekanens samlede vurderinger

Det følger av §§ 4 og 5 i forskrift om studier ved Universitetet i Tromsø - Norges arktiske universitet at fakultetene selv kan vedta mindre endringer i studieprogrammer de forvalter.⁴ Dette er nærmere konkretisert i UiTs kvalitetssystem for utdanning, hvor det står beskrevet at mindre endringer ikke skal medføre innskrenking av rettigheter, forlengelse av studietiden eller vesentlige endringer av eksamensordningen for studenter som allerede har begynt på programmet. De endringene som i denne sak foreslås innført for studenter som er tatt opp etter *gjeldende* studieplan - redusert varighet på to skoleeksamener og justeringer av praksisordningen – er ut fra dette rimelig å vurdere som mindre endringer som det ikke er problematisk å innføre fra og med studieåret 2020/2021.

Når det gjelder de endringene som er foreslått i *ny* studieplan, innebærer dette verken endringer i studieprogrammets navn, faglige innhold, eller overordnet læringsutbytte, og medfører heller ikke behov for tildeling av ekstra ressurser til fakultetet. Ut fra de føringer som er gitt i UiTs forskrifter og kvalitetssystem er det rimelig å vurdere dette som endringer som fakultetet selv har myndighet til å vedta.

Ut over dette vil fakultetet, avhengig av hvilke endringer fakultetsstyret faktisk vedtar, utrede overgangsordninger som ivaretar rettighetene til studenter som er tatt opp til studiet før endringene trer i kraft, inkludert studenter med rettighetspermisjoner og studenter som er faglig forsinket i studiet.

Forslagene i denne sak er i stor grad fremmet med henblikk på et ønske om å forsøke å minske eksamenspress, karakterpress og gjentak - uten å gjøre vesentlige endringer i studiemodell, undervisningsformer og eksamensmodell. Hvorvidt dette lykkes, må vurderes over noe tid. Tilbakemeldingene fra studenter og ansatte har vist at vi fortsatt tror på «vår modell». Det er fortsatt ønskelig at studentene skal ha god tid til læringsaktiviteter og til å tilegne seg kunnskaper og ferdigheter, før eksamen gjennomføres. Og videre at muligheten til å prøve forståelse på bakgrunn av flere fagområder sett i sammenheng skal videreføres, herunder også å gjennomføre de største og

---

⁴ Universitetsdirektøren skal likevel underrettes om nye fag- eller studieplaner og endringer i eksisterende fag- eller studieplaner. Fakultetet vil ut over dette også besørge at de endringer som vedtas er nøye dokumentert.

fleste eksamener på slutten av hvert studieår. Dette gir klare begrensninger i hvilke tiltak som kan foreslås.

I sum medfører de foreslåtte endringene at det på vitnemålet vil fremkomme like mange bokstavkarakterer som i dag. I tillegg vil det på vitnemålet fremkomme tre bestått-vurderinger i fagene *ex. fac.*, rettshistorie og de semiobligatoriske fagene.

Endringsforslaget innebærer at studentene må avlegge tre flere eksamener enn de gjør i dag. Dette kan tenkes å øke eksamenspresset. På den annen side vil det å ta ut enkelte fag til egen prøve kunne gjøre eksamensforberedelsene noe enklere til de avsluttende avdelingseksamener. Dette kan også resultere i mindre behov for gjentak, og kan sammen med andre tiltak medføre en ønsket utvikling av karakterfordelingen. Likeledes er målet at reduksjonen fra åtte til seks timer på to skriftlige skoleeksamener vil gi studentene bedre mulighet til å prestere på eksamen, og dermed mindre behov for gjentak.

Endringene som er foreslått vil ha både administrative og økonomiske konsekvenser. Blant annet vil de tre ekstra eksamenene som ligger i forslaget medføre økt ressursbruk, som på nåværende stadium er vanskelig å forutsi blant annet fordi eksamensformene ikke per nå er avklart. Samtidig vil endringene kunne gi besparelser. For eksempel kan innføringen av vurderingsuttrykket bestått/ikke bestått medføre reduksjon i gjentakseksamener og færre klager på karakter, samtidig som målet er at tiltakene samlet sett skal lede til mindre gjentak. Dersom endringsforslagene vedtas, vil fakultetet fortløpende overvåke gjentakstall, gjennomstrømming, gjennomføringsgrad og karakterstatistikk etter hvert som endringene implementeres.

Lena L. Bendiksen
dekan

Øyvind Edvardsen
direktør

Dokumentet er elektronisk godkjent og krever ikke signatur

Saksbehandler: Hege Skarsfjord, studiesjef

Vedlegg:

1. Høringsnotat sendt ut 3. januar 2020, inkl. høringssvar
2. Saksfremlegg til studieutvalget, inkl. forslag til innstilling samt utvalgets vedtak
3. Gjeldende studieplan med forslag til justeringer
4. Forslag til ny studieplan med spor endringer
5. Forslag til ny studieplan uten spor endringer
6. *Reglement for studieutvalget ved Det juridiske fakultet* – med forslag til endringer
7. Forslag til ny fagbeskrivelse for 1. avdeling